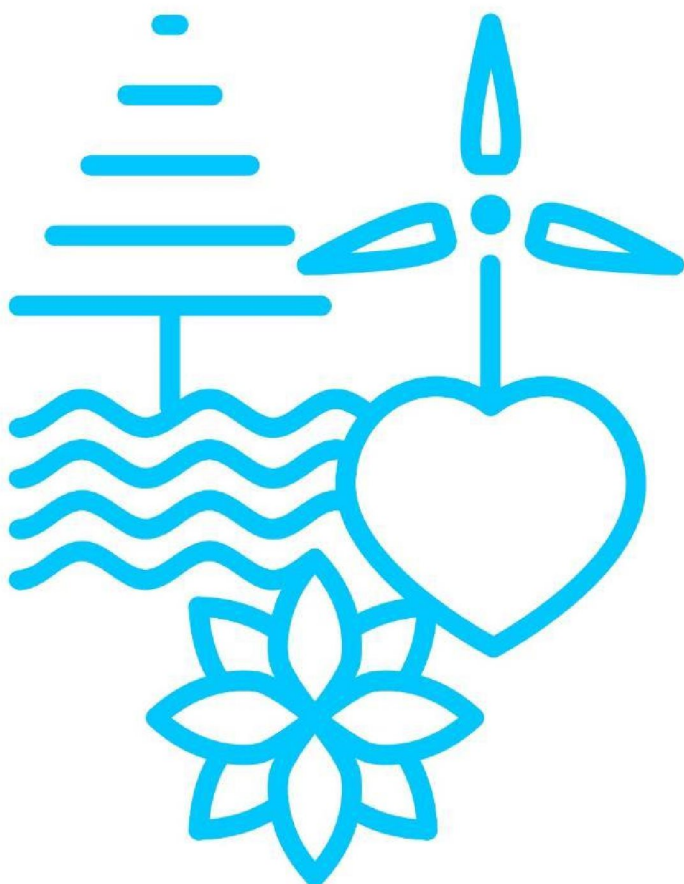

Marker kommune
- mulighetene er mange

Varsel om oppstart av planarbeid:

Planprogram for kommunedelplan for Klima- og energi for Marker 2019 - 2030

Forslag til planprogram

I samsvar med plan- og bygningsloven (pbl.) § 11-12 varsles oppstart av arbeid med kommunedelplan knyttet til klima- og energispørsmål. Samtidig sendes forslag til planprogram på høring og det legges ut til offentlig ettersyn i samsvar med pbl. §§ 4-1, 5-2 og 11-13.

Merknader og spørsmål til planprogrammet sendes Marker kommune, Postboks 114, 1871 Ørje eller post@marker.kommune.no Frist for innsending av innspill er 1.mars 2019. Etter høring vil Plan- og miljøutvalget og Kommunestyret vedta planprogrammet.

Formål med planarbeidet

Hovedformålet med planprogrammet og det videre arbeidet er å utarbeide en ny kommunedelplan for klima og energi for Marker kommune for perioden 2019-2030.

Et viktig formål med arbeidet er å styrke klima- og energiplanen som strategisk styringsdokument for Marker kommune. Langsiktige strategier skal gjøres tydelige og målene skal forankres i alle kommunens virksomheter.

Planarbeidet skal føre til reduksjon i utslipp av klimagasser, redusert energibruk og en større andel fornybar energi. Planen skal vise dagens energibruk og utslippsstatus i kommunen, samt mål og strategier (for å optimalisere energibruken) og redusere utslippene. Planen skal både belyse hvilke muligheter kommunens rolle som myndighetsutøver og samfunnsutvikler, og rollene som tjenesteyter, innkjøper og eiendomsforvalter, gir for klima- og energimål.

Status og utfordringer

Internasjonale klimautfordringer og føringer

I Parisavtalen ble landene i 2015 enige om å begrense temperaturstigningen mellom år 1850 og 2100 til godt under 2 grader (togradersmålet), og forsøke å begrense temperaturstigningen til 1,5 grader. Vi har allerede passert 1 grad gjennomsnittlig global temperaturøkning. Dersom verdenssamfunnet fortsetter med dagens utslippstakt, er det bare 20 år til vi har sluppet ut den mengden CO₂ som er mulig innenfor 2-gradersmålet, ifølge CICERO senter for klimaforskning.

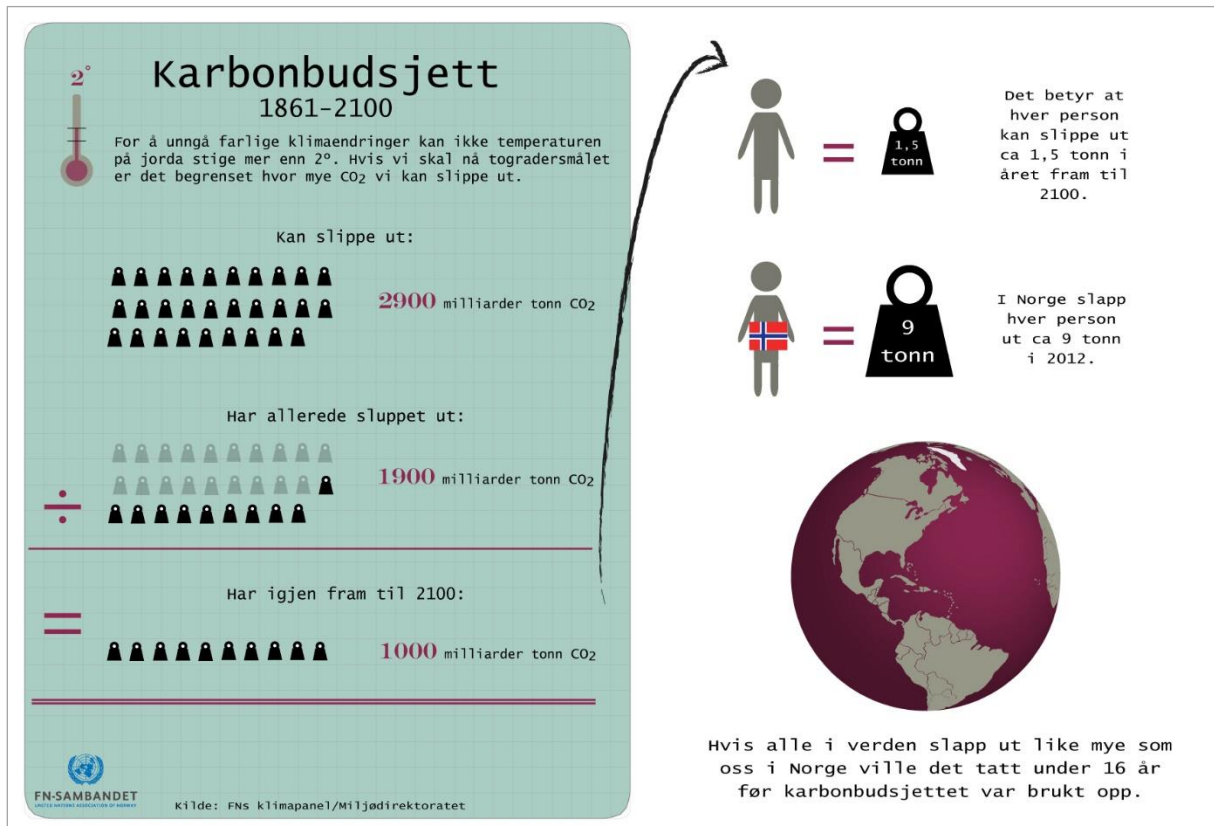
I den globale klimaavtalen er man enige om at utslippskutt skal skje "så raskt som mulig", og at verden skal bli «klimanøytral» i løpet av siste halvdel av dette århundret. Det betyr at det ikke skal slippes ut mer CO₂ enn det naturen kan ta opp.

Jo varmere verden blir, jo større blir effekten av klimaendringene. Fattige mennesker blir hardest rammet, fordi de er dårligst rustet til å håndtere endringene. Dersom verden ikke lykkes i å kutte utslippene betydelig de nærmeste årene, er det svært stor risiko for at klimaendringene vil få alvorlige konsekvenser.

Ifølge FNs klimapanel vil klimaendringene føre til:

- mer ekstremvær som tørke og oversvømmelser
- dårligere tilgang til mat og vann
- økonomisk ulikhet

- konflikter og flyktninger
- skader på natur, infrastruktur og bygninger
- tap av natur- og arts mangfold på land og i havet
- helseproblemer

Figur 1: For å beskrive omfanget av omstillingen vi må gjennom har forskere utarbeidet karbonbudsjett for verden. I 2016 var utslippene i Norge ca. 10 tonn per person. Merk at alle figurer forholder seg til togradersmålet. For å begrense oppvarmingen til 1,5 grader vil gjestående utslipp og utslipp per person framover være enda lavere. Infografikk: FN-sambandet.

Nasjonale mål og føringer

1990 er vanligvis brukt som referanseår i klimapolitikken. Da slapp vi ut klimagasser fra norsk fastland og sokkel tilsvarende 51,7 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Fra 1990 til 2016 har norske klimagassutslipp økt med 3,3 %. Til sammenlikning hadde klimagassutslippene i EU sunket med 22,1 % fra 1990 til 2015. (Kilde: SSB)

Vår viktigste nasjonale føring er at vi har signert og ratifisert Parisavtalen som er beskrevet over. Norges nye klimamål og mål fra tidligere klimaforlik er sammenstilt i Stortingsmelding 41 (2016–2017) *Klimastrategi for 2030 – norsk omstilling i europeisk samarbeid*:

1. Norge skal fram til 2020 kutte i de globale utslippene av klimagasser tilsvarende 30 prosent av Norges utslipp i 1990.
2. Norge har tatt på seg en betinget forpliktelse om minst 40 prosent utslippsreduksjon i 2030 sammenlignet med 1990. (Målet er lovfestet i den nye klimaloven som tredde i kraft 1.1.2018. Norge er i dialog med EU om felles oppfyllelse av 2030-forpliktelsene)

3. Norge skal være klimanøytralt i 2030. (Klimanøytralt i denne sammenheng betyr at vi betaler for utslippskutt i andre land tilsvarende våre resterende utslipp, f.eks. gjennom kvotekjøp.)
4. Norge har lovfestet et mål om å bli et lavutslippssamfunn i 2050.
5. Reduserte utslipp av klimagasser fra avskoging og skogdegradering i utviklingsland, i samsvar med bærekraftig utvikling.

Status og mål for klimaarbeidet i Marker kommune

Marker kommunes gjeldende klima- og energiplan ble vedtatt i 2011. Planen ble utarbeidet gjennom en felles planprosess med alle kommunene i Indre Østfold. I kommunens planstrategi for perioden 2016 – 2020 er det vedtatt et lokalt planbehov for Klima- og energiplan.

Dagens klima- og energiplan beskriver rammebetingelser for kommunens klimaarbeid, samt dagens energiforbruk og klimagassutslipp for hver av kommunene i Indre Østfold. Planen har 5 strategier med en rekke tiltak for å reduseres energiforbruk og klimagassutslipp i kommunene. Ettersom kommunene hadde forskjellig ståsted og utfordringer ble det mange tiltak som kommune kunne «velge» for å redusere mest i energibruk eller kutte i utslipp. Planen har gode intensjoner, men har ikke blitt fulgt godt nok opp interkommunalt eller kommunalt, men mange av tiltakene er iverksatt. Målene i neste klimaplan må spisses mot kommunens spesifikke utfordringer og forankres i hele organisasjonen, politisk og administrativt.

Klima- og energiplanen skal utformes slik at den er lett å lese og enkel å forstå. Målene skal være tydelige. Tiltak vil bli beskrevet i egne handlingsplaner som deles inn etter temaer som f.eks. arealbruk og transport, energieffektivisering, forbruk og avfall, landbruk og holdningsskapende arbeid. Effekten av tiltakene bør være enkle å beregne og følge opp, slik at kommunens utvikling kan dokumenteres.

Kommunedelplanen skal legge føringer for retning i samfunnsutviklingen, samt for annet planarbeid, herunder temaplaner, reguleringsplaner og handlingsplaner.

Miljødirektoratet har utarbeidet en ny klimastatistikk på kommunenivå. Statistikken er fordelt på ulike sektorer, og utslippene oppgis i CO₂-ekvivalenter. De nyeste tallene er hentet fra 2016. Tallene viser at de tre største utslippskildene i Marker er veitrafikk (49%), jordbruk (34 %) og annen mobil forbrenning (15 %). Utslipp fra veitrafikk er det klart største bidraget, og det er derfor viktig å ha fokus på tiltak som reduserer slike utslipp i klima- og energiplanen. Se statistikk i vedlegget.

Gjennom arbeidet med klima- og energiplanen skal Marker kommune utforme lokale løsninger for å oppfylle internasjonale, nasjonale og regionale mål.

Organisering og planprosess

Marker kommune skal utarbeide klima- og energiplanen i et samarbeid mellom aktørene i Klima Østfold-nettverket, det vil si sammen med flere av Østfolds kommuner og Østfold fylkeskommune. Arbeidet er en del av et Horizon 2020-prosjekt med formål å utvikle en

metode som effektiviserer klimaplanprosessen for den enkelte kommune og forbedrer medvirkningen med andre aktører i samfunnet.

Selv om det legges opp til en felles faglig prosess vil det være egne planprosesser i den enkelte kommune. Klima- og energiplanen for Marker kommune utformes som en kommunedelplan. Prosessreglene i plan- og bygningsloven § 11 må dermed følges. Planprogrammet vil bli lagt ut til offentlig ettersyn med minst seks ukers høringsfrist, og det samme vil være tilfelle for planen når denne er ferdig.

Plan – og miljøutvalget har myndighet til å legge planprogram og plan ut på høring. Kommunestyret (KS) gjør vedtak på endelig planprogram og plan etter innstilling fra Plan- og miljøutvalget. Plan- og miljøutvalget vil bli orientert underveis i planprosessen.

Rådmannens ledergruppe vil fungere som styringsgruppe og holdes løpende orientert. Det legges videre opp til tett dialog med alle kommunens virksomheter gjennom virksomhetslederne.

Planarbeidet vil bli ledet av virksomheten Teknikk, plan og miljø, men det vil være behov for medvirkning fra de andre virksomhetene.

Medvirkning

Prosessen med de regionale myndigheter og øvrige kommuner i fylket gjennom samhandling gjennom Klima Østfold medfører en stor medvirkning med mange aktører i samfunnet. Det er opprettet arbeidsgrupper knyttet til ulike tema som skal innhente kunnskap som er relevant for hele Østfold. Gruppene er i hovedsak sammensatt av administrative representanter fra fylkeskommunen, fylkesmannen og kommunene, og de er organisert etter følgende tema:

- Offentlig virksomhet – Miljøledelse og tilrettelegging i samfunnet m.m.
- Næringsliv – Ressursforvaltning og utslipp m.m.
- Sivilsamfunn/innbyggere – Å leve og bo, grønn hverdag m.m.
- Landbruk – Ressursforvaltning og naturmangfold m.m.
- Mobilitet og stedsutvikling – Arealplanlegging, byutvikling, transport m.m.

Marker kommune har faste representanter i gruppa landbruk og sivilsamfunn / innbyggere.

Det er et mål å nå mange ulike grupper i samfunnet gjennom medvirkningsprosessen, inkludert barn og unge. I medvirkningen vil det være fokus på dialog og kunnskapsutveksling. Det vil benyttes ulike metoder for medvirkning, avhengig av hvilken gruppe en vil innhente innspill fra.

Framdrift og gyldighet

Det legges opp til høring av planprogrammet vinteren 2019 med politisk behandling våren og sommeren 2019. Arbeidet med selve den kommunale klima- og energiplanen startet opp i 2018. Det er et mål at klimaplanen legges ut på høring sommeren 2019 med endelig vedtak i desember 2019.

Oppstart og utredningsfase

01.2018 – 12.2018	Oppstart av rullering med avklaring av tema, rammer, organisering og medvirkning. Oppstart av kunnskapsinnhenting i samarbeid med Klima Østfold. Utarbeidelse av forslag til planprogram i dialog med Klima Østfold
15.01.2019	Plan- og miljøutvalget legger planprogrammet ut til offentlig ettersyn
15.01 – 01.03.2019	Høringsperiode
Hovedfase	
mars.2019	Plan- og miljøutvalget / Kommunestyret vedtar planprogrammet
01.2018 – 05.2019	Medvirkningsprosesser, utarbeidelse av tiltaksanalyse og annet kunnskapsgrunnlag i samarbeid med Klima Østfold.
03.2019 – 06.2019	Konkretisering av selve planen og handlingsprogrammet
Formell slutfase	
06.2019	Plan- og miljøutvalget legger høringsutkast til plan og handlingsprogram ut til offentlig høring
06 – 09.2019	Høringsperiode
12.2019	Klima- og energiplan med handlingsprogram vedtas av Kommunestyret

Fremdriftsplanen er veiledende og kan bli justert underveis.

Alternativer som vil bli vurdert

Gjennom planarbeidet vil det bli vurdert ulike tiltak som kan føre til reduksjon i utslipp av klimagasser, redusert energibruk og større andel fornybar energi. Det vil også bli vurdert ulike alternativer for prioriteringen av mål og strategier.

Kommunedelplan for klima og energi vil ikke ta for seg klimatilpasningsspørsmål i kommunen.

Behov for delutredninger

Det vil bli gjennomført delutredninger i samarbeid med Klima Østfold.

Per dags dato er det identifisert følgende behov for utredninger:

- Framskrivning av klimagassutslipp fra og energibruk i kommunene.
- Hvilke delmål må kommunene sette seg for å bidra til å oppnå Parisavtalens ambisjoner?
- Hvilke tiltak må gjennomføres i kommunene for å nå disse målene?
- Beregningsverktøy for utslipp fra transportsektor/transportanalyse for kommunene.

- Kartlegging av energibruk og potensiale for energi- produksjon og distribusjon i Østfold, inkludert fjernvarme og alternativ bruk av spillvarme.

Det vil sannsynligvis bli behov for flere utredninger underveis i arbeidet.

Klimagassutslipp (tonn CO₂-ekv), etter sektor, Marker 2016

